

Araştırma Makalesi • Research Article

Daha Demokratik Bir Yönetimin İnşasında Açık Hükümet Uygulamasının Kullanılması: İsveç Örneği

Use of the Open Government Implementation in a More Democratic Management: Swedish Example

Ümmühan Kaygısız^{a,*}

^a Dr. Öğr. Üyesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, 15030, Burdur/Türkiye.
ORCID: 0000-0003-0418-0144

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 16 Şubat 2018

Düzeltilme tarihi: 20 Mart 2018

Kabul tarihi: 04 Nisan 2018

Anahtar Kelimeler:

E- Devlet

Açık Hükümet

Demokrasi

Kamu Yönetimi

İsveç

ÖZ

Açık hükümet kavramı hükümetleri daha açık, katılımcı ve işbirlikçi hale dönüştürmek için temel olarak e-hükümetten daha geniş bir anlayış sözü vermektedir. Açık hükümeti, e-devlet bağlamında ve kamu idaresinin geleceği bağlamında değerlendirmek gereklidir. Günümüzde e-demokrasi ve e-hükümet, gelişmekte olan teknoloji tarafından etkinleştirilen demokratik uygulamaları idari kurumlarda birleştirmektedir. Hükümet ve vatandaşlar arasındaki etkileşim daha şeffaf, katılımcı ve işbirlikçi yani daha demokratik hale geldiğinde üretilen değeri tanımlamak için bir yöntem olarak açık hükümet çerçevesi kullanılmaktadır. Açık hükümet, daha fazla şeffaflık, katılım ve işbirliği vasıtasıyla demokrasiyi güçlendirmenin bir yolu olarak görülebilir. Bu makalede, açık hükümetin bütünüyle bir tanımını ortaya koymak için mevcut açık hükümet literatürü incelenmiş, elde edilen veriler ışığında kavramsal çerçeve oluşturulmuş ve bir açık hükümet örneği olarak İsveç irdelenmiştir. Genel olarak, makalede açık hükümet konseptinin net bir şekilde anlaşılması amaçlanmaktadır.

ARTICLE INFO

Article history:

Received 16 February 2018

Received in revised form 20 March 2018

Accepted 04 April 2018

Keywords:

E-Government

Open Government

Democracy

Public Administration

Sweden

ABSTRACT

The open government concept promises a broader understanding of the e-government as the basis for transforming governments into more open, participatory and collaborative. It is necessary to assess the open government in the context of e-government and in the context of the future of the public administration. Today, e-democracy and e-government combine democratic practices activated by emerging technology into administrative institutions. The open government framework is used as a way to define the value generated when the interaction between government and citizens becomes more transparent, participatory and collaborative, ie, more democratic. Open government can be seen as a way of strengthening democracy through greater transparency, participation and cooperation. In this article, the current open government literature is examined to reveal a complementary definition of the open government, a conceptual framework is established in the light of the obtained data, and Sweden is examined as an example of an open government. In general, it is aimed to make clear the concept of open government in the article.

1. Giriş

Açık hükümet, hem toplum hem de akademisyenler için oldukça ilgi çekici bir konudur. Açık hükümet, verileri şeffaf hale getirir, hükümet ve vatandaşlar arasındaki uzmanlık ve değer akışını yönlendirir (Noveck, 2009: 162). Açık bir hükümetin teorik bir kavramını çıkarmak için öncelikle onun gelişimini gözden geçirmek gerekir. Açık hükümet fikri genel olarak yeni değildir ve tarihsel olarak bilgi özgürlüğü,

yolsuzluk ve şeffaflık gibi çeşitli bağlamlarda kullanılmıştır (Nam, 2012). Thomas Jefferson, 1789'da insanların kendi hükümetlerine güvenmeleri için iyi bilgilendirilmeleri gerektiğini ilan etmiştir (Yagoda, 2010). "Açık hükümet" terimi, Başkan Obama'nın Mart 2009'da İcra Birimleri ve Acenteler Başkanları Memorandumu'ndan bu yana, büyük çoğunlukla kamuoyu ilgisini çekmeye başlamıştır (Obama, 2009; Mergel, 2014: 2). Başkan Obama, görev süresinin ilk gününde Şeffaflık ve Açık Hükümet Sözleşmesi'ni (Beyaz

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: ukaygisiz@mehmetakif.edu.tr

Saray, 2009a) yayınlamış ve yönetimini “şeffaflık, halkın katılımı ve işbirliği sistemi kurma” tavsiyeleri geliştirmeye çağırıştır. Böylelikle “Açık Bir Hükümet Yönergesi” oluşturulması gündeme gelmiştir. Bu kapsamda Başkan, “... Hükümette benzeri görülmemiş bir açıklık düzeyi yaratmak ve toplumun güvenini sağlamak, şeffaflık, halkın katılımı ve işbirliği sistemi kurmak için birlikte çalışacağız. Açıklık demokrasimizi güçlendirecek ve hükümette verimlilik ve etkinliği artıracaktır” çağrısı yapmıştır (McDermott, 2010: 401).

Yirminci yüzyıl boyunca, Watergate skandalı gibi birkaç tarihsel olay, açık hükümet fikrini kamuoyu ilgisine taşımıştır. Bu sayede halk, giderek daha fazla ve daha iyi bilgi ve şeffaflık talep etmeye başlamıştır (Wirtz ve Birkmeyer, 2015: 382). Öte taraftan 1970’li yılların sonu ve 1980’lerin başlarından itibaren siyasal ve ekonomik anlamda dünyada önemli bir dönüşüm yaşanmaya başlamıştır. 1979 yılında Margaret Thatcher’ın İngiltere Başbakanlığına ve 1980’de Ronald Reagan’ın Amerikan Başkanlığına gelmesiyle 1970’lerde söylem olarak kalan serbest piyasa ekonomisi ve güçlü devlet ilkeleri dile getirilmeye başlanmıştır. Devletin küçülmesi ve minimal devlet söylemleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Devletin sadece ne yapması gerektiği değil, üstlendiği işlevleri “nasıl yapması” gerektiği de yeniden tanımlanmaya başlanmıştır. Yönetim kavramı yerine çok aktörlü yönetimi ve etkileşimi ifade eden, “yönetişim” kavramının güçlendiği bu gelişim içinde; “insanları idare etme” anlayışı yerine, ortaklaşa sorun tanımlama ve çözüme yaklaşımı vurgulanmaya başlanmıştır. Yeni teknolojiler ve yönetim teknikleri kullanarak verimliliğini ve rekabet gücünü artıran özel sektör karşısında, kamunun verimliliği sorgulanmaya başlanmıştır (Eryılmaz, 2012: 51).

Genel olarak yaşanan bu gelişmeler, açıklık ve netlik kavramlarını yirmi birinci yüzyıl demokrasisinin vazgeçilmez bir unsuru olarak iyi ve etkili hükümetin merkezine almaktadır. Açık hükümet terimi, bu yüzyıl demokrasi tartışmalarının en cazip ifadelerinden biri haline gelmiştir. Çok sayıda popüler politika kavramı gibi, açık hükümet de farklı şekillerde anlaşılmaktadır. Açık hükümet, hükümetlerden vatandaşlara doğru bilgi akışını kolaylaştırmak anlamına gelirken; bugün, terim daha geniş anlamda kullanılmaktadır. Bilgilerin çok sayıda kanal aracılığıyla devletten ve hükümetten özgürce geçtiği daha şeffaf, erişilebilir ve duyarlı bir yönetim sistemi için kapsamlı bir etiket haline gelmiştir. OECD, açık hükümeti hükümet eylemlerinin şeffaflığı, devlet hizmetlerinin ve bilgilerin erişilebilirliği, hükümet ve topluluklar için bir takım avantajlar şeklinde görmektedir. Bu avantajlar politika oluşturma tabanının geliştirilmesi, dürüstlüğün güçlendirilmesi, yolsuzluğun azaltılması ve hükümete karşı kamuoyu güveninin oluşturulması vb. şeklindedir (Gavelin vd., 2009: 12).

Açık hükümet gündemi, dünyanın dört bir yanındaki hükümetlerin işleyişini dönüştürmektedir. İsveç’in 200 yıl önce öncülük ettiği bilgi kanunlarına erişim, dünya çapında yaygınlaşmaya başlamıştır. Artan sayıda ülke, bağımsız denetim ve icra organlarına sahiptir. Kamu otoritelerinin şeffaflık ve erişilebilirlikle ilgili görevlerini yerine getirmesini sağlamak için bir Yüksek Denetleme Kurumu, Ombudsman Bürosu veya Enformasyon Komisyonları görev yapmaktadır. Pek çok hükümet, kamu hizmetleri ile ilgili

konularda istişarelerde bulunarak, kamu hizmetlerine daha duyarlı davranmanın yollarını da denemektedir.

Açık Hükümet paradigması içerisinde farklı terim ve kavramların yanında, yedi farklı açık hükümet eğilimi mevcuttur. Bu eğilimler açık hükümet kavramının özelliklerini tanımlamaktadır. Von Lucke, açık hükümeti şu niteliklerle tanımlamaktadır: Yeni toplulukların inşası, bilgi ve açık veri, ortak düzenleme ve tasarım, ortak danışmanlık ve tartışma, ortak karar verme ve sipariş, ortak eylem ve programlama ve siyasi ve idari konuların ortak yorumu ve değerlendirmesidir (Von Lucke, 2012: 166).

Açık hükümetin uygulaması ilk başlatıldığında kamu sektörü organlarının bir kanun ya da politikanın yürütülmesine ilişkin çabalarını ve kaynakları ifade etmekte idi. Gelişen vatandaş-hükümet iletişimi ve artırılmış iç verimlilik gibi çeşitli avantajlar, onu küresel ölçekte önemli bir konu haline getirmektedir (Wirtz ve Birkmeyer, 2015: 381-382).

Halkın katılımı konusunda uzmanlaşmak; yenilik, anlayış, tartışma ve değişimi hızlandırmak için kurumları, toplulukları ve vatandaşları bir araya getirir. Açık hükümetin daha eksiksiz bir resmini oluşturmak için gereken adımları atmada öncelikle, yasalar ve kurumların varlığı veya yokluğu değil, kapsamı ve etkinliği üzerinde odaklanmak önemlidir. Bilginin hükümete nasıl ve ne şekilde aktığına ilişkin, hangi tür bilgi yayımlandığı, hangi iletişim kanallarının kullanıldığı, erişilebilirlik ve şeffaflık hususunda hangilerinin daha büyük yarar sağladığı gibi sorularla başlamak gerekir.

Açık hükümet kavramının demokratik çerçevede ortaya konulması için hazırlanan bu makalede öncelikle geniş literatür taraması yapılmıştır. Literatürde açık hükümet kavramının ortaya çıkışı, özellikleri ve demokrasi çerçevesinde ele alınışına dair önemli çalışmalar mevcuttur.

McDermott (2010: 401) çalışmasında, Obama’nın, göreve başlamasının ilk gününde “Şeffaflık, Halkın Katılımı ve İşbirliği” konulu önerilerin geliştirilmesi için yönetimine yaptığı çağrı ile oluşturduğu Şeffaflık ve Açık Hükümet Sözleşmesi’ni incelemiştir. Ayrıca “Açık Hükümet Yönergesi” ve Bilgi Edinme Özgürlüğü Kanunu konularına değinmiştir.

Harrison vd. (2011), açık hükümeti ve kamu idaresinin geleceği için daha geniş etkilerini değerlendirmişlerdir. Şeffaflığın, katılımın ve işbirliğinin idari kurumlarda demokratik uygulamalar olarak nasıl işlev gördüğü incelenmiştir. Açık hükümetin planlanması ve değerlendirilmesi için “kamusal değer” çerçevesi belirlenmiştir (Harrison vd. 2011: 1).

Hansson vd. (2014), son zamanlarda yaygınlaşan açık hükümet kavramını, hükümetleri temel olarak daha açık, katılımcı ve işbirlikçi olduğu için e-hükümetten daha geniş bir kavram olarak incelemiştir. Açık hükümetin demokratik bir perspektiften incelenmesi için bir çerçeve sunulmuştur. 2009’dan 2013’e kadar yayınlanan çalışmalarda, demokrasi ile ilgili bazı temel konuların tartışmalarına ve önerilen çözüm önerilerine odaklanılmışlardır (Hansson vd., 2014: 540).

Geiger ve Von Lucke (2012), devlet tarafından sağlanan depolanmış kamu kesimi verisinin açıklığı ve serbest kullanımı irdelenmektedir. Açık hükümet ve açık veri

döneminde yalnızca verileri çevrimiçi hale getirmenin yeterli olmadığı bunun yerine, kamu verilerinin nasıl ve ne şekilde yayınlanıp yayınlanamayacağı hususunun tartışılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Wirtz vd. (2017), sosyal medya, kamu yönetiminin yüz yüze getirdiği açık hükümet sorununa değinmek için bir köşe taşı olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, sosyal medyanın açık hükümetten nasıl istifade edebileceğine dair bilimsel bilginin sınırlı olduğu, bu nedenle, çalışmanın, açık hükümet girişimleri ile ilgili sosyal medyanın stratejik kullanımı için kavramsal bir çerçeve geliştirmeye yönelik karma yöntem araştırması uyguladığı vurgulanmaktadır. Çalışma, sosyal medya uygulamalarının açık hükümeti desteklemek ve vatandaş-hükümet etkileşimini geliştirmek için stratejik olarak uygulanabileceği sonucuna varmıştır. Bulgulara dayanarak açık hükümetle ilgili sosyal medya uyumuna yönelik stratejik öneriler geliştirilmiş ve sorumlu kamu yöneticileri için pratik tavsiyeler verilmiştir.

Wirtz ve Birkmeyer (2015), açık hükümetin bütüncü bir tanımını teyit etmek için mevcut açık hükümet literatürü incelenmiştir. Makale, açık bir hükümetin çerçevesini çıkarmak için açık hükümetin ampirik ve kavramsal literatürünü analiz etmektedir. Genel olarak, makale açık hükümet konseptinin net bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır.

Jensen (2011) açık hükümetin şeffaflık meselesi ve Avrupa Birliği (AB) politikası olarak Avrupa Topluluğu gündemine alınması incelenmiştir. Makale, İsveç ve Danimarka'daki açık hükümet politikasını ve Avrupa politika yapımını halka daha saydam hale getirme konusundaki son girişimlerle karşılaştırmaktadır. Şeffaflık kavramının İskandinav üye ülkelerinde temelde Topluluk kurumlarına ve diğer üye devletlere göre farklı olarak algılandığı savunulmaktadır.

Kassen (2017), bilgi yasası özgürlüğünün tarihi vatani olan İsveç'in, günümüzde, açık veri fenomenlerinde ilerleme konusunda global bir lider olarak ortaya çıkmasından bahsedilmektedir. Makale, çoğunlukla bu konudaki açık veri hareketinin politik incelemesi olarak sunulmaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Açık Hükümet

Açık hükümet, artan şeffaflık, vatandaşların katılımı ve hükümet ile vatandaşlar arasındaki işbirliği ile 21. yüzyıl kalkınmasının önemli bir belirleyicisidir. Açıklık temelindeki vatandaş merkezli yönetim, kamu kaynaklarının kullanımını geliştirir, kapsayıcı karar verme süreçlerini kolaylaştırır ve hükümetler ile vatandaşlar arasındaki güveni artırır. Daha açık olan hükümetler, etkili ve verimli bir şekilde hareket etmek, özel sektörün büyümesini teşvik etmek ve tüm vatandaşların gerçek ihtiyaçlarına cevap vermek için daha iyi konumlandırılmış hükümetlerdir.

Açık hükümetin özünde öncelikle bilgi şeffaflığı vardır. Bu da halkın hükümetinin işleyişini anlamasını beraberinde getirir. Kamuoyu ile angajman yoluyla halk, hükümet politikası süreçlerine ve hizmet sunum programlarına katılarak hükümetlerinin işleyişini etkileyebilir ve hesap verebilirlik ile halk, hükümeti politika ve hizmet sunum performansı için denetleyebilir.

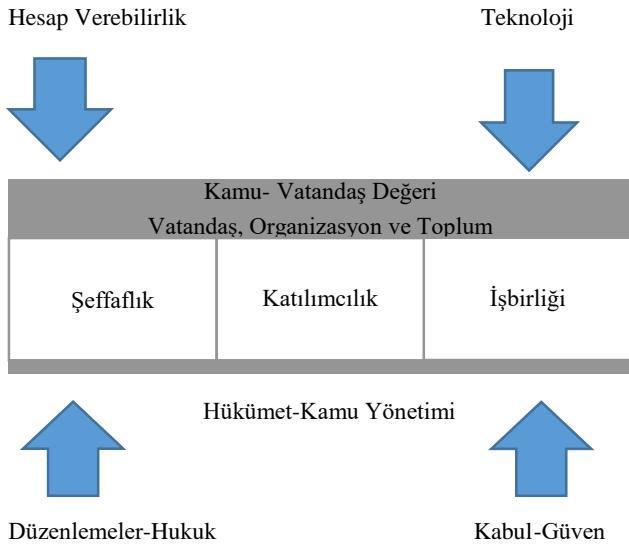
İlk olarak devletin şeffaflığı ile açık hükümet arasındaki kavramsal farkın anlaşılması gerekmektedir. Hükümet şeffaflığı ile açık hükümet arasındaki birbiriyle ilişkili kavramlar arasındaki farkı anlamak önemlidir. Örneğin, hükümetin şeffaflığı hükümette açıklık değerlerini yaygınlaştıran bir siyasi kavram ve ekonominin özel sektör ve sivil toplum sektörleriyle işbirliği yapmaya hazır olduğunu ifade eder. Bu doğrultuda çeşitli kamu sektörü reformlarını uygulamak ve çeşitli etkinliklerle ilgili raporlar ve bilgi yayınlamak faaliyetleri vardır. Oysa açık hükümet modern anlamda, nispeten genç bir konsepttir; bu, çeşitli hükümet platformlarında ve teknoloji ile yönlendirilen kamusal sektör reformlarında şeffaflık, işbirliği ve katılım değerlerini dijital bir biçimde özendirilen politik bir fikir olarak tanımlanmaktadır. Bu açıdan, açık hükümet kavramı, çoğu zaman, kamu yönetimi ve kamu sektörü reformlarında kullanılan yenilikçi politikalar, teknolojik platformlar ve sayısal hizmetlerin bir bileşimi olarak tanımlanabilecek e-hükümet fikri ile bağlantılıdır. Dijital demokrasi fikri ise yerel toplulukların siyasal katılım düzeyini arttırmak için yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştıran ve özellikle hükümeti ve vatandaşları geleneksel olarak birleştiren iletişim kanallarının temel dönüşümüyle ilişkili olarak kamu sektörü reformlarına sivil katılımı yaygınlaştıran politik bir kavramdır (Kassen, 2017: 239).

Açık hükümetin tek bir tanımı olmasa da, birçok araştırmacı bu terimi bilgi erişimi ve sivil katılım ile ilişkilendirmektedir. Hükümetin açıklığı, "hükümet bilgisine erişerek ve karar alma alanlarına girerek vatandaşların hükümet süreçlerini izleyebileceği ve etkileyebileceği" şeklinde tanımlanmaktadır (Meijer vd., 2012: 13). Bu kapsamda açık hükümet, şeffaflığın ve dolayısıyla hesap verebilirliğin, tüm kamusal alanlarda geliştirilmesiyle ilgili görülmektedir (Heckmann, 2011: 1). Bu nedenle, açık hükümet vatandaşların siyasi kararları etkileme fırsatlarını geliştirebilir. Bilgi, sivil katılımın ana unsurudur ve bilgi yayma, bir hükümetin veya başka bir siyasal kurumun eylemleri ve süreçleri hakkında vatandaşlarını nasıl doğru bir şekilde bilgilendirdiği şeklindedir.

Noveck, şeffaf bir toplum için sivil katılımı ve işbirliğini teşvik etmede toplumun daha açık kaynaklı bir hükümet talep etmesi gerektiğini vurgular. Temel olarak yalnızca reform yapmak değil, devlet kurumlarının çalışmaları ile ilgili yeniden düzenlemeler devlete yeni formları açmaya alan oluşturacak ve böylece hükümet karmaşık sorunlarla başa çıkma ve daha geniş bilgi sunma yollarını bulacaktır (Noveck, 2015).

Açık hükümet, birçok farklı fikir ve kavram için kapsayıcı bir terim görevi yapar. Açık hükümetin dar tanımlaması, şeffaflık, katılım ve işbirliği çerçevesinde devletin ekonomideki üçüncü aktörlerle veya vatandaşlarla ilerlemesi şeklindedir. Çoğu zaman, açık hükümet bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımını dolayısıyla e-hükümetle eşittir (Geiger ve Lucke, 2012).

Açık ve sorumlu hükümet, hükümet eylemlerinin şeffaflığına atıfta bulunmaktadır; devlet hizmetlerinin ve bilgilerin erişilebilirliği ve hükümetten yeni fikirlere, taleplere ve ihtiyaçlara duyarlılığı gerektirmektedir (OECD, 2009). Şekil 1'de açık hükümetin çerçevesi yer almaktadır.

Şekil 1: Açık Hükümet Çerçevesi

Kaynak: Wirtz ve Birkmeyer (2015: 389)

Ampirik literatüre dayanarak açık bir hükümet çerçevesi Şekil 1'deki gibi gösterilebilir. Şekil 1, açık hükümetin kalbinin şeffaflık, katılım ve işbirliği gibi üç temel direktan oluştuğunu göstermektedir; bunların hepsi kamuoyunu ve vatandaş değerini güçlendirmektedir. Ancak hesap verebilirlik, yönetmelikler, teknoloji ve kabul veya güven gibi açık hükümeti etkileyen dış etkenler de vardır.

Tablo 1. Açık Hükümet SWOT Analizi

Güçlü Yanlar	Zayıf Yanlar
Kamu otoritelerinin depolanmış verilerini daha yoğun kullanması	Kamu idaresi için kültürel değişim
Verilerin açıklığı	Mevcut iş modelleri için tehlike
Görüş çeşitliliği ve çıkarlar	Mevcut telif hakkı yasalarının belirsizliği
Güven imkânı	Uzun standartlaştırma işlemleri
Ekonomik kalkınma için girdi	Dijital bölünme
Fırsatlar	Tehditler
Aktif bir vatandaşlığın güçlendirilmesi	Eleştiriye artan hassasiyet
Devletteki Paradigma Değişimi (yönetim dâhil)	Eksik Yorumlayıcılık
Gittikçe büyüyen bir dünyada yönetimin modernizasyonu	Yanlış Yorumlama
Artan politik meşruiyet	Kitlelerin halkçı seferberliği
Vatandaşlar ve yönetim için yenilik	Geniş bir açıklık için katılım
	Eleştiriye ve açık platformları bilmemek

Kaynak: Geiger (2012: 274).

Öte taraftan açık hükümetin Tablo 1'de swot analizi şeklinde ifade edildiği gibi aktif bir vatandaşlığın güçlendirilmesi, devletteki paradigma değişimi, yönetimin modernizasyonu ve vatandaşlar ve yönetim için yenilik gibi sağladığı önemli fırsatların yanı sıra eleştiriye ve açık platformları bilmemek, yanlış yorumlama gibi tehditleri de vardır.

Açık hükümet genel olarak, devletin dikkatli bir şekilde açılmasıyla toplumu güçlendirmede, şeffaflık, katılım ve işbirliğinin geliştirilmesinde kolektif zekânın kullanımını gerektirir. Açık hükümet sistemlerinin başarısı, verilere basit erişim sağlanmasından daha fazlasını gerektirir. Hükümet bilgilerinin kalitesinin geliştirilmesi, açık hükümet kültürünün oluşturulması, kurumsallaştırılması ve verilerin kullanılacağı araçların sağlanması da gereklidir.

Kullanıcıların verileri anlamalarına yardımcı olan bir altyapı ve kamuya açıklık sağlamak için kurumsal önlemler gerekmektedir. Bu koşullar altında, açık veriler potansiyel olarak vatandaş katılım seviyesinin ötesine geçebilir ve kamuoyu ile hükümetler arasında kesintisiz bir diyaloga ortaya çıkarabilir (Janssen, 2012: 267).

2.2. Demokrasi

Demokratik uygulamaları desteklemek, geliştirmek, genişletmek veya yeniden canlandırmak için yeni teknolojiler kullanma fikri yeni değildir. Yeni iletişim teknolojilerinin kullanımının rutin olarak demokrasinin süreçleri ve uygulamaları üzerindeki etkileri oldukça yükündür. Bilgisayar aracılı iletişim ve bilgi teknolojileri, demokratik karar verme ve e-demokrasinin geniş süreçlerine olduğu kadar e-devlet olarak hükümet eyleminin daha hedefli biçimlerine de uygulanmıştır. E-demokrasi araştırmaları genel olarak internetin ve onunla ilişkili teknolojilerin “sıradan vatandaşların siyasi sesini çoğaltmak” için geniş siyasi süreçlerde nasıl çalışabileceğine odaklanmaktadır. Bu, politika tercihlerinin geliştirilmesi için gerekli bilginin kullanılabilirliğini artırarak gerçekleşir; kampanya, referandum ve oylamaya siyasi katılımı teşvik eder ve seçilmiş temsilcilerle etkileşim halinde olmayı sağlar (Harrison vd., 2011: 2).

“Açık hükümet” fikri, yeni teknolojinin kullanılması yoluyla siyasi olarak başarılabilir olanı iyimserlikle canlandırmakta ve kısmen “açık kaynak” programlama hareketinin felsefesine ve yöntemlerine dayanmaktadır. Lathrop ve Ruma'ya göre, açık hükümetin, vatandaşların yalnızca bilgi, belge ve işlemlere erişimi olmakla kalmayıp, aynı zamanda kamuya açık bir hükümet anlamına geldiğini, açık kaynak yazılımı yoluyla kullanıcıların yazılımlarının kaynak kodunu değiştirmesine ve katkıda bulunmasına olanak tanıdığını ifade etmektedir. Açık hükümet şeffaf, katılımcı ve işbirlikçi olarak nitelendirilir, ancak bu terimler demokratik teoride önemli bir geçmişi olan ve şimdi de oylama ve kamu politikası seçimleriyle ilgili vatandaş eyleminin geniş süreçleri ile doğrudan ilgili olan politik değerleri temsil etmektedir. Demokratik kuramla doğrudan ilişkili olan şeffaflık, katılım ve işbirliğinin açıklanması önemlidir (Harrison vd., 2011: 3).

Demokrasinin işbirlikçi türü, açık hükümet söylemlerini güçlendirmektedir. İşbirlikçi demokrasi, uzmanlığı geniş ölçüde hem bilimsel bilgi hem de popüler deneyimi içerecek şekilde tanımlamak suretiyle sonuçları iyileştirmek için teknolojiyi kullanan yeni bir yaklaşımdır. Teknolojinin sağladığı maliyet tasarrufu ile hiyerarşiler işbirlikçi bilgi ekosistemlerine dönüştürülebilir ve hükümet kültürü merkezi uzmanlıktan, kamu ve özel sektör kuruluşları ve bireylerin toplumsal sorunları toplu olarak çözdükleri bir uzmanlığa doğru kökten değiştirilebilir (Noveck, 2009: 17).

Açık hükümet söylemi, Habermas (1996) veya Rawls (1993) gibi müzakereci demokrasi savunucuları ile aynı doğrultuda daha katılımcı bir hükümeti desteklemektedir (Habermas, 1996: 187). Açık hükümet kavramı demokratik sürecin üç yönüyle ilişkilidir; anlama, müzakere ve temsil. Dahl'ın bakış açısıyla demokrasi, yalnızca toplu karar verme ile ilgili değil, aynı zamanda karar verme süreçlerinde temsil edilen “vatandaş” ile de ilgilidir (Dahl ve Tufte 1973; Hansson vd. 2015: 5).

Şeffaflık, katılım ve işbirliği, vatandaşların açık hükümet paradigmasına entegrasyonunun ana konularındandır. Bu merkez noktaları gerçekleştirmek için belirli verilere serbestçe erişmek gereklidir. Açık hükümet konsepti araçları odaklanmanın teknolojiye değil, teknolojinin geliştirebileceği birlikte çalışabilirlik, açıklık ve katılımcı boyutun yanı sıra hükümetlerin nasıl çalıştığı konusunda olduğunu göstermektedir. ABD, Kanada ve Avrupa Komisyonu tarafından açık hükümeti destekleyen resmi belgelerin yorumlanması, kavramın geniş anlamda çeşitli bağlamlarda aynı şekilde kullanıldığı, ancak odağın farklı olduğu noktasındadır. Tüm belgelerde, odaklanma şeffaflık ve anlayış üzerine kuruludur ve halkın katılımı, bilgi toplamak için merkezi bir araç olarak görülmektedir. Obama yönetimi, yalnızca hükümete veri sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda, farklı perspektifleri içeren işbirlikçi bir demokratik süreçte toplu bilgi akışı geliştirmek için (Amerikan Halkına Açık Hükümet Gelişme Raporu, 2009) kamu işbirliğinin önemini vurgulamıştır. Singapur'un "Hükümet Sizinle" stratejisi aynı zamanda halkla ortak bilgi ve hizmet kurmayı amaçlamaktadır (Jansen vd., 2014:4). Açık hükümet kavramının anlamı, hükümeti daha verimli ve yenilikçi hale getirmenin aynı zamanda demokrasiyi geliştirmenin bir yolu olmasındadır.

2.2.1. Şeffaflık

Bilgi, şeffaflık ve demokrasi arasındaki ilişkiler temel niteliktedir. Bilgiler, tercihleri ve görüşleri formüle etme, seçenekleri test etme ve karar vermeye katılma gibi temel demokratik yetkinliklerin oluşturulması için gereklidir. Böyle yetkinlikler olmadan, bir vatandaş fikir beyan etmede zorluklar yaşar. İyi bilgi, yeterli miktarda kalite ve erişilebilirlik, "iyi" demokrasinin ön şartıdır. Şeffaflık, daha iyi karar vermeye katkıda bulunur; çünkü insanları, bilgi tabanını genişletme sürecine çeker. Devletin büyüklüğünden bağımsız olarak "şeffaflığın yapı taşları, vatandaşlara değer verilen daha dürüst, açık fikir akışı sağlar" (Casey ve Stephens, 2007: 37).

Şeffaflık, memnuniyetle karşılanabilecek ya da rahatsız edici bilgi paylaşımı ile ilgilidir. Şeffaflık "gizli gündemlerin ve koşulların olmaması, birlikte çalışma, işbirliği ve toplu karar verme için gerekli olan tüm bilgilerin varlığı" olarak tanımlanmaktadır (Farrell, 2016: 445). Şeffaflık, iletişimin açık olmasına ve halkın katılımını artırmasına katkıda bulunur. Daha bilinçli kararlara yönlendirir, çoklu stratejiler geliştirebilir.

De Ferranti'ye (2009: 7) göre, şeffaflık "hükümet faaliyetleri ile ilgili zamanında, kapsamlı, ilgili, yüksek kaliteli ve güvenilir bilgilerin kamuya ulaşılabilirliği ve artan bilgi akımını" ifade eder. Vatandaşların karar verme yetkisini devrettiği temsili bir demokraside bu tarz bir bilgi akışı, onay için sürekli bir temel oluşturmada gereklidir.

Şeffaflık, hükümet eylemlerini değerlendirmek ve karar vermede hükümet aktörlerinin kamuoyunun ihtiyaç duyduğu verileri ve belgeleri ne ölçüde sağladığını açıklar. Bütçelerin, denetimlerin, politikaların ve yürütme eylemlerinin gönüllü ve rutin olarak ifşa edilmesi, vatandaşların idari eylemin etkinliğini değerlendirmesini ve hükümet tarafından sağlanan kamu hizmetleri türlerini talep etmesini sağlamak için bir temel oluşturur. Hesap verebilirliği geliştirme ve hükümet performansını iyileştirme potansiyelinin ötesinde,

şeffaflık, meşruiyet sorunlarına araçsal bir çözüm olarak ele alınmıştır. Curtin ve Meijer, şeffaflığın, halkın kurumsal yapılarını çeşitli şekillerde kabul etme istekliliğini ve bir otorite yapısının oluşturulma biçimini netleştirerek, kurumsal eylemlerin somut faydalarını gösterdiğini vurgulamaktadır. Şeffaflık ayrıca vatandaşların kurumsal kararları etkilemek ve sonuçlarını değerlendirmek için adil bir şansa sahip oldukları inancını artırabilir (Harrison vd. 2011: 2-3).

Öte taraftan devlet süreçlerinin şeffaflığını maksimize etmenin, olağanüstü bir iyilik olmadığı bazı durumlarda hükümetin karar verme sürecinde sorunlu olan yollara keskin bir odaklanma getirebildiği bazı yazarlarca ifade edilmektedir (Fung, 2010: 2).

2.2.2. Katılım

Atina polis modeline dayanarak, demokratik yönetişimin en eski biçimi olarak katılımcı demokrasi ifade edilir. Yüz yüze görüşme ve bazen de müzakere yoluyla vatandaşlar, yurttaşlık meseleleri hakkında doğrudan karar alma sürecine girerler. Bu tür süreçler, küçük topluluklar dışındakiler için pratik olmadıklarından, yeni teknolojilerin ortaya çıkışı, birçok kişiyi siyasal söylemde daha fazla söz söyleme noktasında heyecanlandırmıştır. Ayrıca sivil hayatı ve siyasi katılımı yeniden canlandırma imkânı ortaya çıkarmıştır (Bertelsen, 1992: 325-337).

Temsili hükümetin aksine, katılımcı demokrasi bireylerin başkalarının bakış açıları ve bu perspektiflerin altında yatan menfaatler konusunda daha bilgili olmasını gerektirir. Böylelikle daha etkin bir şekilde müzakere yapabilirler. Görüş alışverişi çeşitli mekânlarda gerçekleşir. Habermas için kamusal ve demokratik hükümet arasındaki bağlantı, "kamusal alanda" diğer bir deyişle, vatandaşlar arasında, çeşitli kamusal mekânlarda ortak ilgi konusu olan konuları tartışan toplumsal ilişki yoluyla gerçekleşir (Habermas, 1996:329; Habermas, 1991: 27-28-181-182; Harrison vd. 2011: 4).

Şeffaflık gibi, katılımcılık, çağdaş hükümetlerin meşruiyet sorununu ele almasına yardımcı olma potansiyeline sahiptir. Devletin karar alma süreçlerine halkın katılımı, karar alma sürecine kamu çıkarlarını dâhil ederek meşruiyeti artırabilir. Vatandaş katılımının yukarıdan aşağıya doğru uygulamaları ile e-katılım ve verilerin erişilebilirliği, yeniden kullanımı ve dağıtılması şeklindeki açık veriler bu doğrultuda önem kazanmaktadır. Kamu desteği, hükümetin örgütlü çıkar gruplarından ziyade halkın menfaatine duyarlı olduğunu gösterir.

2.2.3. İşbirliği

Şeffaflık ve katılımdan farklı olarak, işbirliği geleneksel olarak demokratik siyasi teori ile doğrudan bağlantılı değildir. Noveck, işbirliğinin, karar alma ile bağlantılı olmayan koşullarda gerçekleşen genellikle geleneksel katılımcı ve müzakereci uygulamalardan önemli farklılıklara sahip "bir demokratik katılım biçimi" olduğunu savunmaktadır (Noveck, 2009: 40). Katılımcı demokrasinin çağdaş bir biçimi olarak işbirliği, uygulayıcı çözümler üretmek için hükümet karar mercileri ile birlikte uzmanlığı olan kişileri bir araya getirmektedir.

Katılım gibi, işbirliği de hükümetlerin etkinliğini potansiyel olarak artırabilir. Ancak tarafsızlığın, uzmanlığın, kaynakların, disiplinin ve kamu kararlarını vermenin zamanının toplumda dağıtılan kaynaklar olduğunu vurgular ve onları politika süreçlerine dâhil ederek bunu yapar. İşbirliği, toplumun farklı kesimlerinin birlikte çalışması için çağrıda bulunur; vatandaşlar kamusal sorunları çözmek için kullanılabilecek tamamlayıcı bilgiye sahiptir. Bu işbirliği potansiyel olarak vatandaşların “katma değer” roller oynaması için gerekli olan sosyal sermayeyi geliştirebilir (Mcguire, 2006: 33-43).

Bu perspektifler, şeffaflığı ve katılımı karakterize eden araçların kalitesini yansıtır. Noveck'in (2009: 39) belirttiği gibi “işbirliği bir araçtır”. Dolayısıyla, bir soruna ilişkin bilgi toplama, değerlendirme ve ölçme faaliyetlerine katılmak ve uygulamaya yönelik belirli çözümlerin geliştirilmesi için çağrıda bulunmak önemlidir.

3. Açık Hükümetin Faydaları

Açıklık, hükümetler tarafından elde edilen faydaların daha şeffaf, erişilebilir ve duyarlı hale gelmesidir. Açıklık lehindeki argümanlar genellikle güçlü bir normatif unsur içerir; açık hükümet çağdaş demokrasiye özeldir ve temel bir insan hakkı olarak değerlendirilir. Açık hükümete atfedilen yararlar çoktur. Açık hükümet, daha etkili karar alma ve hizmetlere erişim, yolsuzluklara karşı koruma, halkın denetimine izin verme ve vatandaşların hükümete olan güvenini arttırmada oldukça önemlidir.

Düzenli uygulanan açık hükümet çerçevelerinin hükümetler ve toplumlar için bir dizi fayda sağlayabileceğine dair güçlü kanıtlar bulunmaktadır. Şeffaflığın yönetim üzerindeki etkileri konusundaki bir Dünya Bankası araştırması, diğer şeylerin yanı sıra, hükümetlerde daha fazla bilgiye erişimin risk yönetimini, ekonomik performansını ve bürokratik etkinliği geliştirebileceğini bulmuştur. Diğer çalışmalar, hükümet açıklığının artmasının GSYİH büyümesinin daha yüksek bir oranına nasıl katkıda bulunabileceğini, yolsuzluk vakalarını azalttığını ve kamu yönetiminde ve hizmet sunumunda standartları yükselttiğini göstermiştir (Gavelin vd. 2009: 14).

Yeni Zelanda ve Avustralya'da bilgi mevzuatına erişimin etkileri üzerine yapılan araştırmalar, dokümantasyonun sonunda halka açılacağı bilgisinin, kamu görevlileri arasında karar alma ve kayıt tutma prosedürleri standartlarını yükseltmek için yeterli olabileceğini bulmuştur.

Arjantin ve Meksika'da yapılan çalışmalara dayanarak hazırlanan bir diğer raporda, belgelerin kamuya açık hale getirilmesinin kamu harcamalarında nasıl tasarruf ettirebileceği açıklanmıştır. Bir vakada, bir Buenos Aires hastanesinde tıbbi öğeler için sözleşme tekliflerinin yayınlanması % 50'lik bir tasarruf sağlamıştır (Gavelin vd., 2009: 14).

Bahsedilen bu etkilerin çoğunun vatandaşlar, medya ve sivil toplum için doğrudan yararı vardır. Vatandaşlara çevrelerindeki değişikliği etkilemek için bilgi ve güç verme, kendilerinin toplumdaki rolünü nasıl algıladıkları üzerinde derin etki yapabilir ve toplumun geri kalanı için çarpıcı etkiler bırakabilir. Daha bilgilendirilmiş ve güçlendirilmiş bir halk, daha uyumlu, daha etkili, daha aktif ve güvenen vatandaşlar olarak kaynaklara ve kamu hizmetlerine katkıda

bulunabilir. Erişilebilirlik ve yanıt verme ölçütleri, daha iyi kararlar vermeye ve risk yönetimine katkı sağlayabilir ve bu da daha etkin hizmetlere ve gelişmiş sosyal refaha yol açar. Bilgiye daha iyi erişim, daha aktif bir medyaya yol açabilir; bu da, daha sorumlu olan daha bilinçli seçmenlere ve politikacılara yol açar.

Bir Dünya Bankası raporu, Besley ve Burgess tarafından yapılan araştırmaların sonucunda “Hindistan'da medyanın daha faal olduğu bölgelerin kuraklık döneminde aklıktan en az acı çeken bölgeler” olduğunu göstermektedir. Bunun nedeni, aktif bir medyanın seçmenleri siyasetçilerin niyet ve görev kayıtları hakkında bilgilendirmesi ve böylece vatandaşlar için en iyi anlaşmayı sağladığı kişiler için oy kullanmalarını sağlamasıdır (Gavelin vd., 2009: 14).

Açık hükümetin sağladığı avantajlar, siyasi ve sosyal, ekonomik, operasyonel ve teknik yardımlar olarak sınıflandırılabilir. Genel olarak açık hükümetin ve açık bilgi sisteminin sağladığı politik ve sosyal faydalar şöyledir: Siyasi ve sosyal daha fazla şeffaflık, demokratik hesap verebilirlik, vatandaşların daha fazla katılımı ve kendi kendini güçlendirmesi, hükümete güven yaratılması, halk katılımı, verilere eşit erişim, vatandaşlar için yeni hükümet hizmetleri, vatandaş hizmetlerinin iyileştirilmesi vatandaş memnuniyetinin iyileştirilmesi, politika oluşturma süreçlerinin iyileştirilmesi, veri sağlayıcısı için daha fazla görünürlük, bilgi gelişmelerinin uyarılması, kamu sektöründe yeni anlayışların oluşturulması, yeni (yenilikçi) sosyal hizmetlerdir (Janssen, 2012: 261).

Açık hükümetin sağladığı faydaların yanında karşılaşılan bir takım engeller de vardır. Bunlardan bazıları; fırsatların ihmal edilmesi, riskten kaçınma kültürü, verilerin kamuoyuna açıklanması için standart politika olmaması, kullanıcı girdisinin tartışılabilir kalitesi, gizlilik ve güvenlik ihlali, veri kullanma lisansı olmaması, veri kullanımında sınırlı şartlar ve geçersiz veriler şeklindedir (Janssen, 2012: 262-263).

4. Açık Hükümetin Zaman İçinde Korunması ve Uygulanması: İsveç Örneği

Demokrasinin kalitesini değerlendirmek için yapılan çalışmalar mevcuttur. Özellikle demokrasi ve boyut arasındaki ilişkiye ilişkin sorular, politik düşünürler tarafından çok tartışılmıştır. Ortak bir argüman, aslında boyut ve demokrasi arasında bir ilişkinin olduğudur. Yönetici birliklerin boyutu küçük tutulursa, demokrasi için bu koşullar daha iyi olur, zira bu durum, yönetenler ve yönetilenler arasında daha fazla yakınlık yaratır. Robert Dahl ve Edward Tufte'nin klasik çalışması olan “Size and Democracy” (1973) de yazarlar küçük yönetim birimlerinin, çıkarların demokratik temsiline daha iyi uyduğunu savunurken, nüfuslarının daha homojen olduğu varsayılmaktadır. Bu, vatandaşların karar alma süreçlerine katılımı için daha iyi fırsatlar sağlamak için merkezi devletten yerel yönetim birimlerine geniş kapsamlı siyasi güçlerin seçilmesinin gerçekleştiği Kuzey Avrupa demokratik geleneğinde önemli bir değer olarak görülmektedir (Blomqvist ve Bergman, 2010: 45-49). Bu kapsamda İsveç iyi bir örnektir.

Devlet kurma, düzenleme ve yönetim geleneği, herhangi bir toplumda neredeyse her şeyi şekillendirmektedir. Siyasi ortamdaki işbirlikçi eğilimler yeni bir kamusal olguyu anlamayı amaçlayan herhangi bir araştırmanın en önemli

unsurudur. Bu bağlamda, temel siyasi yönlerini tarihsel bir perspektiften incelemek gerekirse, İsveç, yüzyıllardır süren demokrasi geleneği ve bireysel gelenekleri ile dünyanın en liberal toplumlarından biri olarak bilinmektedir. Özgürlükler ve sivil katılımın hem ulusal hem de yerel düzeyde hükümette karar alma süreçlerine katılımı, işbirliğine dayalı ve sosyal açıdan duyarlı bir kamu sektörünün oluşturulmasına neden olmuştur.

Aynı zamanda, İsveç, laiklik, çoğulculuk ve gönüllülük ideallerini siyasi ve sosyal alanlarda yaygınlaştırmasına rağmen, kamu politikasının birçok alanında sosyal adalet ve doğrudan demokrasi gibi kavramlarıyla da ünlüdür. Toplumsal alanda çok kültürlülük, açık toplum ve ücretsiz eğitim kavramının geliştirilmesi, telekomünikasyon endüstrisinde açık kaynaklı yazılım ve açık teknolojik platformların gerçek anlamda benimsenmesi de İsveç'i ön plana çıkarmaktadır. Bu unsurlar İsveç'te, benzersiz bir kamu zihniyetinin ve devlet geleneğinin oluşmasında önemli bir rol oynamıştır. İskandinav iklimi nedeniyle, tarihsel olarak, derebeylik sistemi ve feodalizm, sosyo-ekonomik olarak, Avrupa'nın diğer bölgelerinde olduğu gibi İsveç'in gelişiminde asla önemli bir rol oynamamıştır. Bu nedenle köylülerin ve halkın bireysel özgürlükleri, tarih boyunca İsveç toplumunun olağanüstü bir özelliğidir (Kassen, 2017: 249).

Siyasi ve tarihi bağlamlarda geçmişinin tüm bu belirgin özellikleri ülkenin hem ekonomik hem de sosyal olarak ilerlemesine yardımcı olmuştur. Gerçekleştirilen açık veri fenomenleri yalnızca yeni bir teknolojik araç olarak değil, daha ileri teknolojiye dayalı bir araç olarak elverişli bir ortam sağlamaktadır. Temel kamu değerlerini benimseyerek ve teşvik ederek modern demokrasiyi ve sivil toplumu dijital bağlamda ilerletmek için açık hükümet, yeni bir siyasi kavram olarak görülmektedir.

Hükümet şeffaflığını ele alan bilgi politikası ilkeleri yeni bir olgu değildir. İsveç, 1766 yılının başlarında, vatandaşın hükümet bilgisine ve ilgili kamu kayıtlarına erişme hakkını garanti eden hukuki bir usul uygulamaya koymuştur. O zamandan beri hükümet şeffaflığı ve bireysel özgürlük gelenekleri ile bilinmektedir. İlk bilgi özgürlüğü yasası olan İsveç'in 1766 Basın Özgürlüğü Yasası, parlamentodaki çoğunluğun önceki hükümetin gizlediği belgeleri görmeye çalışması nedeniyle parti siyaseti tarafından yönlendirilmiştir (Blanton, 2002: 52). Yeni kamu yönetiminin gelişimi dikkatini hükümetin şeffaflığına adanmıştır. Şeffaflığın temel unsurları, bilgi erişimi ve bilgilerin zamanında yayınlanması yoluyla genel kamu erişimini sağlamaktır. İsveç açık hükümet ve açık veri hareketlerinde küresel liderlerden biri olarak görülmektedir (Global Open Data Index, 2016; OECD, 2015; Açık Veri Barometresi, 2016). Ayrıca 2015 yılında İsveç, küresel açık veri endeksindeki tüm ülkeler arasında birinci sırada yer almıştır (WJP OGI, 2015). İsveç'te açık hükümete dair önemli düzenleyici işlemler şunlardır:

- (i) Yayın Özgürlüğü ve Resmi Belgelere Erişim Hakkındaki Kanun (1766).
- (ii) İsveç'in Açık Hükümet Ortaklığı Eylem Planı 2014-2016 (2012).
- (iii) İsveç Kişisel Bilgi Yasası (1973) (Kassen, 2017:244).

1990'lı yılların sonlarında, İsveç'teki kamu görevlileri ve kamu kurumları tarafından üretilen veya alınan tüm belgelere erişimin serbest olması gerektiğini belirten İsveç Yasası'ndaki 'Tanıtım İlkesi' ile ilgili olarak kamu görevlilerinin vatandaşlara ve dış organlara karşı görevlerini yerine getirecek bilgi ve becerilerden yoksun oldukları tespit edilmiştir. Aynı zamanda, sendikalar, kamu kesiminin karar alma mekanizmasının daha da kapalı olduğu konusunda uyarılar yapmıştır. Bu endişeleri gidermek için İsveç hükümeti 2000 ve 2002 yılları arasında 'Open Sweden' kampanyasını yürütmüştür. Kampanya, Kamu kurumları arasında Kuralların uygulanmasını iyileştirmek, kamu sektöründe açıklık kültürünü teşvik etmek ve toplumdaki insanların bilgi edinme hakkı konusundaki farkındalığını arttırmaktı (Gavelin, 2009: 21).

Bilgi özgürlüğünün tarihi vatanı olan İsveç, yüzyıllarca süren hükümet şeffaflığı gelenekleri ile evrensel olarak tanınmış ve ortaçağdan bu yana bireysel özgürlüklerin korunması ve saygı konusunda halkın zihninde derin kök salmıştır. 2016 yılına gelindiğinde, "Bilgi Yasağı Özgürlüğü"nü 250 yıllık yıldönümü kutlanmıştır. Bu bağlamda, insanlık tarihinde ilk ulus olarak İsveç'in özel bir yeri vardır (Kassen, 2017: 236). Bilgi düzenleme özgürlüğü ve titiz arşivleme ve tüm kamu kayıtlarının tasnifinin pratik uygulaması, yüzyıllar boyunca çeşitli formatlarda derlenen çok çeşitli hükümet dosyaları ve istatistiksel veriler üretmiştir.

Günümüzde İsveç, aynı zamanda, açık veri fenomenlerinde ilerleme konusunda küresel bir lider olarak ortaya çıkmakta ve bu alanda oldukça geniş bir kamusal platform serisi başlatmaktadır.

İskandinav ülkelerindeki yönetim oldukça yerel bir karaktere sahiptir. Çoğu kamu hizmetleri, ulusal düzeyde siyasi kurumlarla ilişkili olarak yüksek oranda özerkliğe sahip olan yerel olarak seçilmiş organlar tarafından sağlanmaktadır.

Şeffaflık kavramı İskandinav ülkelerinde diğer devletlere göre farklı olarak algılanmaktadır. İskandinav tarzı şeffaflığın ana unsuru, resmi politika yapıcılarının sorumlu tutmanın önemli bir aracı olarak algılanan resmi belgelere, dosyalara ve kayıtlara kapsamlı bir şekilde erişmektir. Çoğu devlette şeffaflık öncelikli olarak halkı, devam eden faaliyetlerden haberdar etmektir. Kamu erişimi yoluyla şeffaflık, daha kapalı politikalarda kullanılan politika yapıcılara yabancı ve uygun görünmese de, İskandinav siyasi idari hesap verme sorumluluğunu ele alan bir şekildedir. Yönetişim kavramı da oldukça yerel bir karaktere sahiptir. Çoğu kamu hizmetleri, ulusal düzeyde siyasi kurumlarla ilişkili olarak yüksek oranda özerkliğe sahip olan yerel olarak seçilmiş organlar tarafından sağlanmaktadır (Blomqvist ve Bergman, 2010: 43). İskandinav demokrasilerinin önemli unsurları şeffaflık ve halkın karar alma ve yönetime erişimidir. Açık hükümetin İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandiya'daki uygulamaları benzerdir. Şeffaflık konusundaki ilk İsveç mevzuatı ifade edildiği gibi 1766 Basın Özgürlüğü Yasası'dır. Bugün kamu erişimi, İsveç anayasal yasalarından biri olan revize edilmiş 'Basın Özgürlüğü Yasası' ile düzenlenmektedir. Kanunda özetlenen "Şeffaflık İlkesi" dört ana unsurdan oluşmaktadır. İlk olarak, resmi belgelere halkın erişimi, ikincisi, halkın Mahkeme duruşmalarına erişimi, üçüncüsü, parlamento ve belediye meclislerine toplantı yapma hakkı ve son olarak memurların

ifade özgürlüğüdür. Bununla birlikte, 'Şeffaflık İlkesi' sınırsız değildir. 1981 İsveç 'Gizlilik Yasası', kamu makamları tarafından tutulan belgelerin gizli olması gerektiğini vurgular. Kamu görevlileri belediyelerin ve belediye karar mercilerinin, kapalı kapılar ardında yürütülebileceği toplantıları gizli tutmaktadır (Grønbech-Jensen, 1998: 188).

Kamu otoriteleri belgeleri sunmakla yükümlü olmaksızın bunlara erişimi sağlamakla yükümlüdürler. Ancak erişim hakkı için iki istisna vardır. Birincisi, kişisel belge ve çalışma belgeleri gibi iç belgelere değil, sadece resmi belgelere erişme hakkı ve yasa tasarıları vardır. Bir belge bir kamu otoritesinden diğerine geçtiğinde otomatik olarak resmi bir belge karakterini alır. İkincisi, resmi belgeler, bölgenin güvenliği ve yabancı bir devletle olan ilişkiler; bölgenin dış ekonomik politika çıkarları; bir kamu otoritesinin denetimi, suçun önlenmesi veya kovuşturulması; devletin ekonomik çıkarları; bireylerin kişisel veya finansal konularının korunması gibi çıkarları korumak için gizli tutulabilir (Grønbech-Jensen, 1998: 189).

Öte taraftan resmi belgeler gizli tutulmaz. Bir belgeye erişim için yapılan her istek, yukarıda belirtilen hususlara ilişkin olarak değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Bir belgeye erişimin reddi, şikâyetin nasıl ve nerede yapıldığı konusunda bir gerekçe ve bilgi içermelidir. Resmi bir belgenin yalnızca belirli bir kısmı yukarıda belirtilen çıkarlardan birini ciddi derecede tehdit ederse, kamu otoritesi başvuru sahibine belgenin geri kalanını sunmakla yükümlüdür. Ayrıca, kamu otoritesi, yayınlanmadığı, ancak yalnızca araştırma için kullanıldığı koşullar altında bir belge sunmayı seçebilir. Kamu erişimi başvurusu, kamu yetkililerinin dâhili belgelerini de içerecek şekilde belgelere erişimi genişleten Ombudsman tarafından kontrol edilir. Son olarak, ulusal mahkemelerde bir erişim inkârına itiraz edilebilir (Grønbech-Jensen, 1998: 189).

İsveç'te, kamuya ait gelen ve giden postaları içeren tüm resmi belgeler, Başbakanlığa kayıtlıdır ve dosyalar doğrudan kamu erişimine açıktır. Bu vatandaşların mevcut kamuya açık belgeler hakkında bilgisini ve İsveç politika yapımını kolaylaştırır ve daha şeffaf yönetime hizmet eder.

İsveç'te açık veri fenomeninin gelişimi için siyasi bağlamlarda önemli özellikler vardır. İsveç'te devlet inşasında temel bir ideoloji olan eşitlikçiliğin uzun süredir devam etmesi, açık veri alanında da dâhil olmak üzere her türlü sivil katılımı, işbirlikçi ve katılımcı hareketleri desteklemek için olumlu bir siyasi ortam yaratmaktadır.

Bireysel özgürlüklere saygı gelenekleri ve yerel topluluklar tarafından derin paylaşılan karar alma süreçlerine doğrudan katılımın mutlak bir kamusal değer olarak ortaya çıkması, bireysel özerkliğin başarılı bir unsur olduğu bireysel özerkliğin bulunduğu açık veri tabanlı ağ platformlarını ilerletmek için umut vadeden bir alan sağlamaktadır.

Bilgi yasaları yüzyıllarca süren gelenekler, açık verilerin ve açık hükümet hareketlerinin kamu sektörü reformlarının teknolojik araçları olarak değil, aynı zamanda açık toplum, açık bilgi ile ilgili açık fikirlerin geliştirilmesi için ideolojik platformlar olarak tanıtımının güçlendirilmesi için temel oluşturmaktadır (Kassen, 2017: 250).

5. Sonuç

Açık bir hükümet, hükümetin hesap verebilirliğine vurgu yaparak, kamu denetimi için yüksek düzeyde şeffaflık mekanizmalarına sahip olan hükümettir. Şeffaflık, açık hükümetin geleneksel sembolüdür; kamuoyunun hükümetin elindeki bilgilere erişmesi ve hükümet işlemlerinden haberdar edilmesi anlamına gelir. Bununla birlikte, son yıllardaki açık hükümet tanımı, modern, açık teknolojilerin kullanımını yoluyla artan vatandaş katılımı ve hükümet işlemlerinde işbirliği beklentilerini içerecek şekilde genişlemiştir.

Şeffaflık, katılım ve işbirliği, vatandaşların açık hükümet paradigmasına entegrasyonunun ana konularındandır. Bu merkez noktaları gerçekleştirmek için bir gereklilik, belirli verilere serbestçe erişmektir. Yönetimler büyük miktarda veri içerdiği için, açılış süreci, veri koruması konuları ve verilerin gizli kayıtları hakkındaki tartışmalar her zaman çok önemli olmuştur. Şeffaflık, iletişimin açık olmasına ve vatandaşların katılımını artırmasına katkıda bulunur, daha bilinçli kararlara yönlendirir. Şeffaflık, çoklu stratejilerle geliştirilebilir, ancak kuruluşun değerleri ve liderlik taahhüdü yoluyla temel oluşturulur. Açık hükümet, en önemli hükümet zorluklarından biridir.

Açık hükümet veri sistemlerinin başarısı, verilere basit erişim sağlanmasından daha fazlasını gerektirmektedir. Hükümet bilgilerinin kalitesinin geliştirilmesi, açık hükümet kültürünün oluşturulması ve kurumsallaştırılması, verilerin kullanılacağı araçların sağlanması da gereklidir. Kullanıcıların verileri anlamalarına yardımcı olan bir altyapı gereklidir ve kamuya açıklık sağlamak için kurumsal önlemler gerekmektedir. Bu koşullar altında açık veriler potansiyel olarak mevcut vatandaş seviyesinin ötesine geçebilir halk ve hükümetler arasında kesintisiz bir diyalog oluşturabilir.

Açık hükümet, e-demokrasi ve e-hükümetin birbirinden farklı yollarını uzlaştırmaktadır. Şeffaflık, katılım ve işbirliği başlangıçta daha fazla zaman ve kaynak alabilirken, mevcut performans hakkında ortak anlayışlar yaratarak, geçerli fikirlerin havuzunu arttırmakta ve yeni uzmanlık kaynaklarından yararlanmayı sağlamaktadır. Aynı zamanda sivil kapasite oluşturma ve politik performansı iyileştirme vaadini taşırlar. Bütün bunlar sonuçta, politika alanındaki somut gelişmelerin ve kamu hizmetlerinin kalitesinin anahtarı haline gelebilir.

İsveç açık veri fenomeninin gelişimi için kilit ülkelerden biridir. Tarihten gelen belirleyici özellikleri İsveç'e özel bir anlam yüklemektedir. Özellikle eşitlikçiliğin uzun süredir devam etmesi siyasi bağlamda oldukça önemlidir. Bu unsur sivil katılımı, işbirlikçi ve katılımcı hareketleri desteklemek için olumlu bir siyasi ortam yaratmaktadır.

Sonuç olarak, genel açık veri odaklı bir yapının ortaya çıkması, İsveç'in ekonomik olarak gelişmesine yardımcı olmakla kalmayıp, aynı zamanda politik olarak yüzyıllar boyu sürececek doğrudan demokrasi konseptine de olanak tanımaktadır. Dijital platformlar aracılığıyla en işbirlikçi ve şeffaf bir şekilde yerel topluluklara katılımı ve sivil katılımı teşvik etmektedir.

Böylece ortaya çıkan iyi yönetim, hükümetteki olumsuz yönleri azaltabilir, vatandaşlığın etkinleştirilmesi, ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesi ve kamu idaresinin

modernizasyonu gibi olumlu etkileri güçlendirir; vatandaşlar, yönetim ve ekonomi için yenilikçi bir iklim meydana getirir.

Kaynakça

- Bertelsen, D.A. (1992). Media Form And Government: Democracy As An Archetypal Image In The Electronic Age. *Communication Quarterly*, 40, 4, 325–337.
- Blanton, T. (2002). The World's Right To Know. *Foreign Policy*, 131, 50–58.
- Blomqvist P., & Bergman P. (2010). Regionalisation Nordic Style: Will Regions in Sweden Threaten Local Democracy?. *Local Government Studies*, 36(1), 43-74.
- Casey, M., & Stephens, M. (2007). A Road Map To Transparency. *Library Journal*, 132(20), 37-39.
- Dahl, R. A., & Tuft. E. (1973). *Size and Democracy*. Stanford: Stanford University Press.
- Eryılmaz, B. (2012) *Kamu Yönetimi*. İzmit: Umuttepe Yayınları.
- Ferranti, D.M.D. (2009). *How to improve governance: a new framework for analysis and action*. Brookings Institution Press.
- Fung, A. (2010). Open Government and Open Society. In: D. Lathrop and L. Ruma (eds.), *Open Government: Collaboration, Transparency, and Participation in Practice*. O'Reilly Media, Inc., 105-113.
- Gavelin, K., Burall, S., & Wilson, R. (2009). *Open Government: beyond static measures*, A paper produced by Involve for the OECD.
- Geiger, C. P., & Von Lucke, J. (2012). Open government and (linked)(open)(government)(data). *JeDEM-eJournal of eDemocracy and open Government*, 4(2), 265-278.
- Global Open Data Index (2016). Datasets. (Erişim: 03.02.2018), <http://index.okfn.org>
- Grønbech-Jensen, C. (1998). The Scandinavian tradition of open government and the European Union: problems of compatibility?. *Journal of European Public Policy*, 5(1), 185-199.
- Habermas, J. (1991). *The structural transformation of the public sphere: an inquiry into a category of bourgeois society*. MIT Press.
- Habermas, J. (1996). *Between facts and norms: Contributions to a discourse theory of law and democracy*. London, England: Polity
- Hansson, K., Belkacem, K., & Ekenberg, L. (2015). Open government and democracy: A research review. *Social Science Computer Review*, 33(5), 540-555.
- Harrison, T. M., & Guerrero, S. (2011). Open Government and E-Government: Democratic Challenges from a Public Value Perspective, 12th Annual International Digital Government Research Conference, June 12–15, 2011, College Park, MD, USA.
- Heckmann, D. (2011). Open government—Retooling democracy for the 21st century. Proceedings of the 44th Hawaii International Conference on System Sciences, Hawaii.
- Janssen, M., Charalabidis, Y., & Zuiderwijk, A. (2012). Benefits, adoption barriers and myths of open data and open government. *Information systems management*, 29(4), 258-268.
- Kassen, M. (2017). Understanding transparency of government from a Nordic perspective: open government and open data movement as a multidimensional collaborative phenomenon in Sweden. *Journal of Global Information Technology Management*, 20(4), 236-275.
- McDermott, P. (2010). Building open government. *Government Information Quarterly*, 27(4), 401-413.
- McGuire, M. (2006). Collaborative public management: Assessing what we know and how we know it. *Public administration review*, 66, 33-43.
- Meijer, A. J., Curtin, D., & Hillebrandt, M. (2012). Open government: connecting vision and voice. *International review of administrative sciences*, 78(1), 10-29.
- Mergel, I. (2015). Opening government: Designing open innovation processes to collaborate with external problem solvers. *social science computer review*, 33(5), 599-612.
- Nam, T. (2012). Citizens' attitudes toward open government and government 2.0. *International review of administrative sciences*, 78(2), 346-368.
- Noveck, B. S. (2012). Beth Noveck: Demand for a more open source government. (Erişim: 03.02.2018), https://www.ted.com/talks/beth_noveck_demand_a_more_open_source_government
- Noveck, B. S. (2015). *Smart citizens, smarter state: The Technologies of expertise and the future of governing*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Noveck, B.S. (2009). *Wiki government: how technology can make government better, democracy stronger, and citizens more powerful*. Brookings Inst Pr.
- Obama, B. (2009). *Transparency and open government. Memorandum for the Heads of Executive Departments and Agencies*. (Erişim: 12/01/2018), http://www.whitehouse.gov/the_press_office/TransparencyandOpenGovernment
- OECD (2015). *Government at a Glance 2015*. (Erişim: 10.02.2018), <https://www.oecd.org/gov/Sweden.pdf>
- Open Data Barometer (2016). Global rankings. (Erişim: 13.02.2018), <http://opendatabarometer.org/2ndEdition/analysis/rankings.html>
- Rawls, J. (1993). *Political liberalism*. New York, NY: Columbia Univ. Press.
- Von Lucke, J. (2012). Open Government Collaboration. Offene Formen der Zusammenarbeit beim Regieren und Verwalten. Gutachten für die Deutsche Telekom AG zur T-City Friedrichshafen, Version vom 25.10.2012, Deutsche Telekom Institute for Connected Cities, Zeppelin Universität, Friedrichshafen 2012. (Erişim:

03.02.2018),

<http://www.zu.de/deutsch/lehrstuehle/ticc/JvL-121025-OpenGovernmentCollaborationV1.pdf>

Wirtz, B. W., & Birkmeyer, S. (2015). Open government: Origin, development, and conceptual perspectives. *International Journal of Public Administration*, 38(5), 381-396.

Wirtz, B. W., Daiser, P., & Mermann, M. (2018). Social Media as a Leverage Strategy for Open Government: An Exploratory Study. *International Journal of Public Administration*, 41(8), 590-603.

WJP OGI (2015). World justice project – Open government index. (Erişim: 13.02.2018), <http://data.worldjusticeproject.org/opengov>

Yagoda, J. A. (2010). Seeing is Believing: The Detainee Abuse Photos and Open Government's Enduring Resistance to Their Release during an Age of Terror. *University of Florida Journal of Law & Public Policy*, 21, 273–304.